

Uddannelser med indbygget arbejdsmarkedsmatch

Professionshøjskolernes og erhvervsakademiernes uddannelser har en særlig relation til arbejdsmarkedet, som er anderledes end universiteternes. Artiklen tager afsæt i det aktuelle politiske fokus på sammenhængen mellem uddannelser og arbejdsmarked – som udtrykt i begrebet ”match” – og ser i det lys på professionshøjskolernes og erhvervsakademiernes historik, aktuelle status og videre udviklingsmuligheder.

CAMILLA WANG

Rektor
Professionshøjskolen Absalon, Sorø
Email: cwa@pha.dk

Denne artikel handler om den særlige relation, som professionshøjskolernes og erhvervsakademiernes uddannelser har til arbejdsmarkedet, som er anderledes end universiteternes. Artiklen tager afsæt i det aktuelle politiske fokus på sammenhængen mellem uddannelser og arbejdsmarked – som udtrykt i begrebet ”match” og ser i det lys på professionshøjskolernes og erhvervsakademiernes historik, aktuelle status og videre udviklingsmuligheder.

Artiklen indleder med et kort rids af det aktuelle uddannelsespolitiske fokus på at styrke sammenhængen mellem de videregående uddannelser og de behov, der er på arbejdsmarkedet. Herefter zoomes ind på artiklens hovedærinde, nemlig de vilkår og mekanismer, der gælder for professionshøjskolernes og erhvervsakademiernes uddannelser set i lyset af dagsordenen om et styrket match mellem uddannelser og arbejdsmarked. Artiklen har et særligt fokus på en geografisk vinkel på ”match”, altså på hvordan professionshøjskoler og erhvervsakademier er forankret i og bidrager til de regionale arbejdsmarkeder.

Aktuelt politisk fokus på match

I takt med, at stadigt flere i Danmark har en videregående uddannelse (se graf 1), er der i de senere år fra politisk hold kommet et støt stigende fokus på, om det, de unge uddanner sig til, også passer til de job og den udvikling i kompetencebehovene, som er på det danske arbejdsmarked. Den aktuelle politiske interesse fik et stærkt symbolsk udtryk i den forrige uddannelses- og forskningsminister, Ulla Tørnæs’ (V) selvvalgte titel: ”Matchminister”.

Begrebet ”match” kan i sig selv fortjene en nærmere analyse, som dog ikke foldes ud i denne artikel. Her blot tre kortere

bemærkninger om den politiske tilgang, som den kan aflæses i officielle udmeldinger og i konkrete tiltag:

- 1) For det første handler match om at tilstræbe en kvantitativ tilpasning af antallet af studerende på forskellige videregående uddannelser til den efterspørgsel, der er fra forskellige brancher på arbejdsmarkedet. Den hurtige illustration af dette, er fx politikeres og flere erhvervsorganisationers udtalte ønske om, at færre skal læse humaniora og flere skal læse til ingeniør. Et ønske der begrundes med arbejdsløshedsstatistikker og opgørelser af ubesatte stillinger mv. Politisk har man handlet på dette, gennem den såkaldte uddannelsesdimensionering, der blev indført ved en politisk aftale i 2014 med indfasning fra 2015-18. ”Regeringen ønsker en bedre sammenhæng mellem studievalg og arbejdsmarked (...) Målet med dimensioneringen på de videregående uddannelser er at flytte optaget fra uddannelser med systematisk overledighed blandt dimittenderne til uddannelser med bedre jobudsigter.” (<https://ufm.dk/uddannelse-og-institutioner/videregaende-uddannelse/dimensionering>). Se i øvrigt artiklen ”Fra 6 pct. til 27 pct. af en ungdomsårgang” i nærværende nummer.
- 2) For det andet – men med lidt mindre fokus – handler den politiske interesse for match om, hvorvidt uddannelsernes indhold og dimittendernes viden, færdigheder og kompetencer er relevante set i forhold til de behov, der er på arbejdsmarkedet. Her er der altså tale om en kvalitativ betragtning, der blandt andet åbner for diskussionen om forholdet mellem generelle og specifikke kompetencer og mellem det faglige og kompetencemæssige fundament, der lægges i en uddannelse, og det som udvikles efterfølgende i

et specifikt job. Her er der også gjort politiske tiltag, men kun rettet mod universitetsuddannelserne. Et tiltag drejer sig om, at virksomheder har fået mulighed for at lønne studerende i praktikophold, hvorved det skulle blive mere attraktivt for de studerende at lægge praktik ind i deres uddannelse. Et andet tiltag er erhvervskandidatuddannelse, der giver den studerende mulighed for at tage en kandidatuddannelse over fire år parallelt med job i en virksomhed. Begge tiltag forventes at gøre de studerende mere arbejdsmarkedsparete og retter sig i høj grad mod at åbne (visse) universitetsuddannelser mod omverdenen og ikke mindst arbejdsmarkedet.

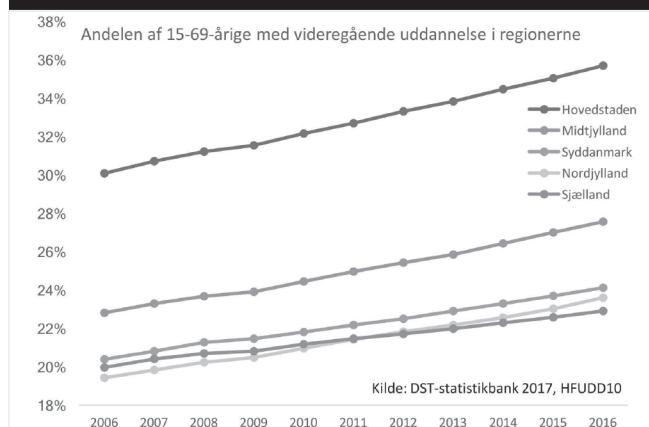
- 3) For det tredje er der en stigende politisk vinkling af match, der handler om den geografiske fordeling af uddannelser i Danmark. Den er blevet et stærkt element i diskussionen om et sammenhængende Danmark med god økonomisk udvikling og velfungerende velfærdsinstitutioner også uden for de fire største byer. Uddannelse er blevet del af den generelle diskussion om og kritik af strukturreformens centralisering af offentlige institutioner, hvor man i mange dele af landet har oplevet, at også videregående uddannelser er blevet flyttet til de større byer. Samtidig er der en stigende politisk opbakning til, at netop lokal tilstedeværelse af uddannelse er afgørende for udviklingen i et geografisk område. I forlængelse af det er regeringen kommet med et udspil til en ny bevillingsmodel til de videregående uddannelser, der skal sikre en bedre økonomisk understøttelse af uddannelsesudbud uden for de store byer.

Især de politiske mål og tiltag i tilknytning til punkt 1 og 3 er omstridte¹. Når dimensionering af de videregående uddannelser er omstridt, skyldes det især en strid om, hvorvidt det overhovedet er muligt at forudsige behov på fremtidens arbejdsmarked, og om man i givet fald kan gøre det med afsæt i bagudrettede statistikker. Hertil kommer en kritik af, at den form for styring er en barriere for innovation på arbejdsmarkedet, fordi uddannelserne kommer til at rette sig for meget mod det eksisterende arbejdsmarked og de jobfunktioner, vi kender, frem for at stimulere til udvikling af nye arbejdsmarkeder og jobfunktioner.

Spørgsmålet om den geografiske fordeling af uddannelser er fulgt af diskussioner om, hvordan man sikrer den rette balance mellem geografisk spredning og faglig og økonomisk bæredygtighed. Diskussionerne bærer præg af, at der (endnu) ikke er givet klare politiske signaler om, hvorvidt man taler om alle videregående uddannelser – altså også universitetsuddannelser – når man ønsker en større geografisk spredning. Universitetsuddannelser er på en anden måde end professionsbachelor- og erhvervsakademiuuddannelser bundet op i forskningsmiljøer, som ikke bare kan spredes. Med det in mente, er der imidlertid

ikke noget særligt belæg for at hævde, at små udbudssteder i sig selv har kvalitetsmæssige problemer (EVA 2014 og Danmarks Akkrediteringsinstitution 2016). Spørgsmålet om kvalitet afhænger af mange forhold, såsom den pågældende uddannelses størrelse, antallet af (beslægtede) uddannelser på det pågældende udbudssteder, karakteren af det faglige og studiemæssige miljø, ledelse og organisering mv.

Graf 1

Matchmekanismer i professionshøjskoler og erhvervsakademier

Zoomer man tættere ind på de videregående uddannelser, er der imidlertid store forskelle på de lovgivningsmæssige rammer på universiteter på den ene side og professionshøjskoler og erhvervsakademier på den anden side, når det gælder spørgsmålet om match. Professionshøjskoler og erhvervsakademier adskiller sig fra universiteterne ved primært at rumme uddannelser, der har et helt specifikt professions- eller erhvervs-sigte. Disse uddannelser retter sig mod meget bestemte og veldefinerede jobfunktioner og er dermed i udgangspunktet del af en mere specifik "match-logik" end universiteternes uddannelser². De politiske intentioner bag dannelsen af henholdsvis professionshøjskoler og erhvervsakademier handlede da i høj grad også om at styrke rammen om netop de erhvervsrettede uddannelser som vej til at øge disse uddannelsers plads, niveau og attraktivitet i det samlede videregående uddannelseslandskab.

Kort historisk rids

Professionshøjskoler og erhvervsakademier er skabt ud af en markant institutionsreform på uddannelsesområdet. Det er unge institutioner med mellem 10 og syv år på bagen, men baseret på uddannelser, der har lange historiske rødder³. Professionshøjskolerne blev dannet ved lov i 2007 under daværende undervisningsminister, Bertel Haarder, og den formelle etablering af de syv nye institutioner skete i perioden 1. august 2007 til 1. januar 2008. Målet med at etablere professionshøjskoler var at sikre en stærk institutionel ramme om attraktive

NOTE 1 Muligheden for løn under praktik (projektorienterede forløb) og erhvervskandidatuddannelsen er blevet taget godt i mod både af studerende og af arbejdsmarkedets parter.

NOTE 2 Med den nuancering, at der også findes professionsuddannelser på universitetet: Læge, jurist, tandlæge, ingeniør mv.

NOTE 3 Og som havde egne institutioner med tilsvarende stærke historiske rødder: Lærerseminarier, pædagogseminarier, sygeplejeskoler, sociale højskoler mv.

praksisnære uddannelser med et direkte erhvervs sigte (Forslag til lov om professionshøjskoler, 2007). Erhvervsakademierne blev dannet gennem en udskillelse fra erhvervsskolerne ved lov fremsat i 2007 i forlængelse af loven om professionshøjskoler (vedtaget i 2008) med det mål at sikre en stærk institutionel ramme om korte videregående uddannelser rettet mod det private erhvervsliv (Forslag til Lov om erhvervsakademier, Bemærkninger til lovforslaget, kap 1).

De syv professionshøjskoler samler således alle de primært offentligt rettede mellemlange videregående uddannelser (professionsbacheloruddannelser til fx lærer, sygeplejerske, pædagog, socialrådgiver mv.), mens de ni erhvervsakademier samler de korte videregående uddannelser primært rettet mod den private sektor (erhvervsakademiuddannelser til fx laborant, finansøkonom, datamatiker, byggetekniker mv.). Erhvervsakademierne har endvidere mulighed for at udbyde såkaldte top-op-uddannelser til professionsbachelorniveau. Professionshøjskoler og erhvervsakademier blev i 2013 samlet under samme lov, hvor erhvervsakademiernes selvstændige status samtidig blev cementeret⁴, inklusive retten til selv at udbyde tekniske og merkantile professionsbacheloruddannelser. Man kan således hævde, at professionshøjskoler og erhvervsakademier i dag ikke adskiller sig markant fra hinanden bortset fra den historisk betingede fordeling af henholdsvis primært offentligt rettede og primært privatrettede uddannelser.

Kvantitativt match

Antallet af studiepladser på professionshøjskolernes og erhvervsakademiernes forskellige uddannelser og det antal dimittender, som efterspørges inden for forskellige dele af arbejdsmarkedet, reguleres af en række mekanismer. Først og fremmest gælder det for de fleste af de store offentligt rettede professionsbacheloruddannelser, at antallet af studiepladser altid har været dimensioneret i forhold til omfanget af behovet for dimittender, også før dimensionering blev en mere generel styringsmodel for alle videregående uddannelser.

I øvrigt spiller det også en vigtig rolle, at professionsbachelor- og erhvervsakademiuddannelserne er vekselluddannelser, dvs. uddannelser, der dels foregår i uddannelsesinstitutionen, dels i offentlige eller private virksomheder. Institutionerne har dermed en forpligtelse til at sikre, at de studerende kan få en praktikplads, og da virksomheder ikke er ret tilbøjelige til at tage praktikanter, med mindre de har et tilsvarende behov for arbejdskraften, er det til en vis grad med til at begrænse en eventuel overproduktion af dimittender.

For professionshøjskolernes vedkommende er den politiske opstramning i udbuddet af studiepladser ikke så omvæltende, netop fordi der på de store uddannelser altid har været dimensionering i samarbejde med arbejdsmarkedets parter og ministeriet. Anderledes er det for en del uddannelser primært til den private sektor – og særligt på erhvervsakademiniveau – der

lige nu oplever en ret markant beskæring af studiepladserne på grund af for høj ledighed for dimittenderne. Det gælder bl.a. uddannelser inden for design og IT (Berlingske 2014 og <https://ufm.dk/uddannelse-og-institutioner/videregaaende-uddannelse/dimensionering>).

På udfordringssiden er den væsentligste opgave fortsat at styrke udbuddet af og tilgangen til de tekniske uddannelser og samarbejdet mellem disse og virksomhederne. Ikke mindst i de små og mellemstore virksomheder, som Danmark har så mange af, er det en stående udfordring at indoptage og omsætte ny teknologi, viden og kompetencer til vækst. (Se fx Stort automatiseringspotentiale hos små og mellemstore virksomheder, Erhvervs- og Vækstministeriet 2016 og Redegørelse om Danmarks digitale vækst, Erhvervsministeriet 2017).

Kvalitativt match

Også sammenhængen mellem viden, færdigheder og kompetencer hos dimittenderne fra professionshøjskoler og erhvervsakademier og kompetencebehovene på arbejdsmarkedet reguleres gennem en række mekanismer. For det første har professionsbachelor- og erhvervsakademiuddannelserne centralt fastlagte bekendtgørelser og/eller nationale studieordninger, der skal sikre en nationalt ensartet kompetenceprofil på tværs af de forskellige institutioners udbud. Bekendtgørelser og studieordninger bliver til i dialog mellem arbejdsmarkedets parter, ministeriet og uddannelsesinstitutionerne netop med henblik på at fremme, at indholdet af uddannelserne – og dimittendernes kompetencer – svarer til behovene på det arbejdsmarked, de retter sig mod.

For det andet er arbejdsmarkedsperspektivet til stede også på andre måder. Institutionerne har pligtige uddannelsesudvalg, der består af medlemmer fra det arbejdsmarked, som uddannelserne retter sig mod. Uddannelsesudvalgene ”har til opgave at rådgive bestyrelsen, rektor og ledelsen af det pågældende uddannelsesområde om uddannelsernes kvalitet og relevans for samfundet og om den regionale uddannelsesdækning. Uddannelsesudvalget inddrages ved udvikling af nye og eksisterende uddannelser og ved udvikling af nye undervisnings- og prøveformer.” (Bekendtgørelse af lov om professionshøjskoler for videregående uddannelser, § 18, stk. 2 og Bekendtgørelse af lov om erhvervsakademier for videregående uddannelse, § 20, stk. 2). Og også her spiller det en rolle, at professionsbachelor- og erhvervsakademiuddannelser er vekselluddannelser, der kombinerer teori og praksis. Praktikken sikrer en løbende dialog mellem uddannelserne og virksomhederne om kompetencebehov, ligesom den studerende arbejder med opgavetyper, der fylder og har betydning i praksis.

For det tredje skal professionshøjskoler og erhvervsakademier varetage praksisnær forskning og udvikling i tråd med behov for ny viden på professions- og erhvervsområderne og sikre omsætning af denne viden i uddannelser og i praksis. Den

NOTE 4 I forbindelse med den politiske aftale, der førte til loven om erhvervsakademier, blev der varslet en evaluering af strukturen med hhv. erhvervsakademier og professionshøjskoler med henblik på, om de to delsektorer skulle slås sammen. Evalueringen blev gennemført i 2013 og førte til politisk beslutning om en fortsat selvstændig erhvervsakademisektor.

opgave fremmer en løbende udvikling af et arbejdsmarkedsrelevant og -efterspurgt videngrundlag i uddannelserne.

Samlet set er der altså både i den formelle regulering og i det løbende arbejde en tæt og forpligtende dialog og et udstrakt samarbejde mellem uddannelsesinstitutionerne og arbejdsmarkedet, som alt andet lige er garanteret for, at uddannelser og kompetencebehov ikke løber i hver sin retning.

På udfordringssiden står især et behov for at styrke dimittendernes kompetencer i forhold til tværprofessionel opgaveløsning, i hvert fald hvis man lytter til aftagerne og iagttager den udvikling, der sker på flere professions- og erhvervsområder. Det gælder fx i sundhedsuddannelserne, der skal kvalificere de studerende til et sundhedsvæsen, hvor en øget kompleksitet i borger-/patientforløb kræver effektivt samarbejde mellem faggrupper og på tværs af sygehus, kommuner og praktiserende læge. Et andet eksempel er behovet for et stærkt tværprofessionelt samarbejde mellem lærere og pædagoger i forhold til at kunne realisere ambitionerne i folkeskolereformen. Og det gælder i høj grad også på tværs af de offentlige og privatrettede uddannelser, hvor arbejdsmarkedet har behov for dimittender, der kan forstå, anvende og udvikle teknologi i specifikke borgerrettede kontekster lige fra sundhede-teknologier til læringsteknologier.

Geografisk match

Professionshøjskoler og erhvervsakademier er qua deres lovgrundlag regionalt forankrede institutioner. Det er en del af deres formål at dække behovet for videregående uddannelser inden for deres faglige områder i den region, hvori de hører hjemme, lige som de forventes at bidrage til den regionale udvikling gennem samarbejde med erhvervsfremmesystemet. ”Ved at skabe professionshøjskoler, der har en større kvantitativ og kvalitativ ressourcebasis, kan behovet for at varetage vigtige regionale behov tilgodeses langt bedre. Der kan skabes og fastholdes attraktive uddannelsesmiljøer overalt i landet, idet stærkere miljøer kan understøtte svagere udkantsmiljøer. Der kan etableres differentierede løsninger i overensstemmelse med de lokale behov. Professionshøjskolerne skal have pligt til at sikre uddannelsesforsyning i alle egne og skal samtidig fungere som regionale videninstitutioner, der har et tæt og stærkt samspil med regionale interessenter, herunder virksomheder, aftagere, regionale vækstfora mv.” (Forslag til Lov om professionshøjskoler, 2007, Bemærkninger til lovforslaget, kap. I).

Den regionale uddannelses- og udviklingsopgave har ikke fyldt voldsomt meget i den (nationale) uddannelsespolitiske diskurs omkring professionshøjskolerne og erhvervsakademierne i de første mange år efter deres dannelse. Men i de seneste 2-3 år har det igen fået stort fokus både i uddannelsespolitikken, men også bredere landspolitisk som et element i både den forrige og den nuværende regerings fokus på ”et Danmark i balance” og en styrkelse af udviklingen uden for de fire store byer.

I forhold til match-dagsordenen er der derfor også en stor fornyet opmærksomhed på, hvorvidt den geografiske pla-

cering af uddannelserne svarer til den geografiske profil på arbejdsmarkedet. Når dette perspektiv fylder mere og mere, skal det også ses i lyset af, at der er en begrænset mobilitet hos unge, både når de søger uddannelse, og når de søger job som færdiguddannede. Til eksempel kommer 74 % af studerende fra samme region, som de er beliggende i (Danske Professionshøjskoler, 2016), og i gennemsnit bliver 89 % af dimittenderne boende i regionen og omegnskommunerne 1 år efter endt uddannelse (Danske Professionshøjskoler, tal fra 2012). På samme måde viser tal fra Danske Erhvervsakademier, at 74 % af dimittenderne fra 2013 fortsat bor i eller ved akademiernes dækningsområde i 2015 (Danske Erhvervsakademier, 2015). Disse tal viser, at uddannelsernes geografiske placering er helt afgørende både for de unges uddannelsesmuligheder, men også for de lokale og regionale arbejdsmarkeders muligheder for at rekruttere relevant uddannet arbejdskraft. Flere af Folketingets partier har nu en bedre geografisk fordeling af uddannelser på programmet. Et prægnant udtryk for den dagsorden er regeringens aktuelle udspil til nyt bevillingssystem: ”Klare rammer, bedre balance”, hvor der sikres en vis økonomisk understøttelse af uddannelsesudbud uden for de fire store byer (Uddannelses- og Forskningsministeriet, 2017), og hvor stort set alle oppositionspartier i forhandlingerne stiller krav om at øge det økonomiske tilskud til uddannelser i yderområder.

I forlængelse af det stigende fokus på geografisk fordeling af de videregående uddannelser, er det værd at bemærke, at samtidig med, at der er sket en centralisering af selve institutionerne gennem fusioner, så er billedet mere nuanceret, når det gælder udbuddet af de forskellige uddannelser. Således er bl.a. afstanden fra de studerendes bopæl til deres uddannelsesinstitution fra 2014 til 2015 faldet for alle tre videregående institutionstyper, (se tabel 1).

Tabel 1. Gennemsnitlig afstand fra bopæl til uddannelsesinstitution (i km)

Institutionstype/år	2014	2015
Universiteter	40,7	37,4
Professionshøjskoler	21,3	21,0
Erhvervsakademier	21,2	18,6

Kilde: Danmarks Akkrediteringsinstitution

Professionshøjskoler og erhvervsakademier er til stede med uddannelser mange steder i landet. Erhvervsakademierne har små 30 udbudssteder og professionshøjskolerne har uddannelsesudbud i ca. 40 byer. Fra Rønne i øst til Sønderborg i syd, Esbjerg i vest og Hjørring i nord (Danske Erhvervsakademier 2016, Danske Professionshøjskoler 2016 og Danmarks Akkrediteringsinstitution). Historien om, hvorvidt der også er sket en centralisering af udbudssteder for uddannelserne er altså noget mere nuanceret, end når man kun ser på institutionerne. Akkrediteringsinstitutionen har fx lige udgivet en oversigt, der viser, at udbuddet af uddannelser er øget i alle regioner i perioden 2005 til 2015 (kilde: <http://akkr.dk/datakort-uddannelsesudbud-og-tilgang-til-institutioner/>). Samme oversigt viser dog også store regionale forskelle, herunder at Region Sjælland

taber terræn til de øvrige regioner, når det gælder udviklingen i uddannelsesudbud, idet den er eneste region med et billede der er stort set status quo i 2015 sammenholdt med 2005.

Nye løsninger til geografisk match

Som beskrevet er professionshøjskoler og erhvervsakademier og deres uddannelser i høj grad født i en match-logik og er historisk reguleret af en række mekanismer, der har til hensigt at sikre en god sammenhæng mellem uddannelserne og arbejdsmarkedet både kvantitativt, kvalitativt og geografisk. Hvor der allerede er taget yderligere politiske skridt i forhold til at regulere det kvantitative match, så har vi endnu til gode at se, hvordan man konkret politisk vil regulere det geografiske match. Spørgsmålet er, om man overhovedet vil gribe til en stærkere regulering i dag, bortset fra den større eller mindre økonomiske håndsrækning, der måske er på vej til små udbudssteder uden for de store byer.

Imens er flere institutioner i gang med at udvikle nye måder at sikre uddannelsesmuligheder og dermed kommende veluddannet arbejdskraft i Danmarks yderområder. Man kan se særligt tre nyere tendenser i institutionernes tilgange til geografisk spredning af uddannelser: 1) Uddannelse via e-læring (blended learning), der i større eller mindre omfang tilbyder de studerende steds- og tidsmæssig fleksibilitet, herunder også på efter- og videreuddannelsesområdet. 2) Samarbejde mellem kommuner og professionshøjskoler om fx læreruddannelse i kombination med deltidsansættelse af den studerende i en lærerstilling i de pågældende kommuner (og hvor hele eller dele af den teoretiske undervisning kan foregå som e-læring). 3) Uddannelser, der knyttes til virksomhedsklynger, hvor det uddannelses- og virksomhedsfaglige miljø i et vist omfang integreres og skaber nye faglige synergier. Det mest markante eksempel på dette er et nyt udbud af diplomingeniøruddannelsen i bioteknologi i Kalundborg, der udvikles og gennemføres i et tæt samarbejde mellem uddannelsesinstitutionen (Professionshøjskolen Absalon) og områdets store og verdensførende virksomheder inden for bioteknologien.

Disse nye måder at udvikle og udbyde videregående uddannelse på er skabt med den ambition både at udvide relevante uddannelsesmuligheder for unge uden for de store byer, og at bidrage til at sikre efterspurgt arbejdskraft inden for de pågældende områder. Men der er ingen tvivl om, at det også udfordrer vante forestillinger om og eksisterende styringsmekanismer i forhold til 'en videregående uddannelse', som i høj grad har et fast fysisk udbudssted som omdrejningspunkt, og baserer sig på antagelsen om, at høj kvalitet skabes i fysisk sammenhængende campusmiljøer, hvor undervisning, forsknings- og udviklingsaktiviteter og de studerende er samlet og helst med så stor volumen som muligt. Som en vej til både at imødekomme, men også at sikre en vis styring af uddannelsesudbuddet, har Uddannelses- og Forskningsministeriet for nylig åbnet mulighed for, at professionshøjskoler og erhvervsakademier efter godkendelse kan etablere såkaldte "uddannelsesstationer", hvor de kan lægge op til 50 pct. af undervisningen med

base i et allerede etableret uddannelsessted (Uddannelses- og forskningsministeriet 2017). Modellen er imidlertid ikke så enkel at anvende i praksis. Problemet er, at den studerende ikke kan søge optagelse direkte på uddannelsesstationen, men skal optages på et allerede etableret udbudssted. Først derefter kan den studerende så ønske uddannelsesstationen. Den studerende skal endvidere til enhver tid kunne flytte 'tilbage' og få sin undervisning på det oprindelige optagelsessted. Det gør det temmelig vanskeligt for institutionen at planlægge med sine ressourcer, sikre et tilstrækkeligt fagligt og socialt studiemiljø mv. Og man kan også spørge, hvor attraktivt det reelt vil være for en studerende, at skulle tage den teoretiske del af sin uddannelse på to forskellige geografiske steder oveni, at der også er praktik, der afvikles på forskellige geografier? Spørgsmålet er derfor, hvor meget denne model vil blive benyttet.

Afrunding

Der er ingen tvivl om, at uddannelsespolitikken, et nyt bevillingssystem og institutionernes eget fokus i de kommende år vil trække mere i retning af et uddannelsesudbud, der tager mere farve efter efterspørgslen på arbejdsmarkedet. Med et nyt bevillingssystem, der forventes at have en højere grundbevilling, en mindre aktivitetsbevilling og en ny såkaldt performancebevilling med fokus på kvalitet og relevans, får alle uddannelsesinstitutioner fremover langt stærkere incitamenter til at regulere deres uddannelsesudbuddet i tråd med arbejdsmarkedets behov og med fokus på at kunne sikre høj kvalitet. Det store spørgsmål, der står tilbage, er, hvorvidt en bred geografisk distribution af uddannelser øges yderligere gennem enten politisk regulering og/eller institutionernes egne prioriteringer, eller om mere knap økonomi vil føre til øget centralisering af udbudssteder.

LITTERATUR:*Udgivelser*

Danmarks Akkrediteringsinstitution 2016: "Er det træls at være lillesøster?"

Danske Professionshøjskoler, 2016: "Professionshøjskoler i tal 2016".

Danske Erhvervsakademier, 2015: "Erhvervsakademier uddanner til regionalt arbejdsmarked"

Danske Erhvervsakademier, 2016: "Årsberetning 2016"

EVA 2014: "Indikatorer for kvalitet på små udbud".

Bekendtgørelser og lovforslag

Bekendtgørelse af lov om erhvervsakademier for videregående uddannelse, 2014, LBK nr 935 af 25/08/2014

Bekendtgørelse af lov om professionshøjskoler for videregående uddannelser, 2014, LBK nr 936 af 25/08/2014

Forslag til Lov om erhvervsakademier for videregående uddannelser, 2007, 2007/2 LSF 47

Forslag til Lov om professionshøjskoler for videregående uddannelser, 2007, 2006/1 LSF 188

Links

Berlingske 2014: Fakta: *Her skal der nedlægges studiepladser*, 24. sep. 2014. Hentet på: www.b.dk/nationalt/fakta-her-skal-der-nedlaegges-studiepladser#!

Danmarks Akkrediteringsinstitution: "Hvor langt har institutionens studerende flyttet sig". Hentet på: <http://akkr.dk/datakort-uddannelses-udbud-og-tilgang-til-institutioner/>

Uddannelses- og forskningsministeriet, 2015; *Dimensionering på universiteter, professionshøjskoler og erhvervsakademier*. Hentet på: <http://ufm.dk/uddannelse-og-institutioner/videregaende-uddannelse/dimensionering/dimensionering-pa-universiteter-professionshojskoler-og-erhvervsakademier>

Uddannelses- og forskningsministeriet, 2017; *Nyt bevillingssystem for de videregående uddannelser*. Hentet på: <http://ufm.dk/uddannelse-og-institutioner/indsatsomrader/nyt-bevillingssystem-for-de-videregaende-uddannelser>

Uddannelses- og forskningsministeriet, 2017; *Bedre muligheder for uddannelse flere steder i landet*. Hentet på: <http://ufm.dk/aktuelt/presse-meddelelser/2017/bedre-muligheder-for-uddannelse-flere-steder-i-landet>

Kolstad, C. D. *Intermediate Environmental Economics*. Oxford University Press, Oxford.

Laffont, J.-J. and J. Tirole (1993). *A Theory of Incentives in Procurement and Regulation*. The MIT Press, London.

Ostrom, E. (1990). *Governing the Commons*. Cambridge University Press, London.

Ostrom, E. (2000). Collective Action and the Evolution of Social Norms, *Journal of Economic Perspectives*, 14, side 137–158.

Perman, R., Y. Ma, M. Common, D. Maddison and J. McGilvray (2011). *Natural Resource and Environmental Economics*. Addison Wesley. London. 4th edition.

Samuelson, P.A. (1954). The Pure Theory of Public Expenditure. *The Review of Economics and Statistics*, 36, side 387–389.

Solow, R. M. (1974). Intergenerational Equity and Exhaustible Resources. *The Review of Economic Studies*, 41. Symposium on the Economics of Exhaustible Resources, side 29–45.

Solow, R. M. (1986). On Intergenerational Allocation of Natural Resources. *The Scandinavian Journal of Economics*, 88, pp. 141–149.

Stigler, G. J. (1971). The Theory of Economic Regulation. *The Bell Journal of Economics and Management Science*, 2, side 3–21.

Stiglitz, J. E., A. Sen and J.-P. Fitoussi (2009). *The Measurement of Economics Performance and Social Progress Revisited*. OFCE - Centre de recherche en économie de Sciences. Paris.

Sutinen, J.G. and Peder Andersen (1985). The Economics of Fisheries Law Enforcement. *Land Economics*, 61, pp. 387–397

World Commission on Environment and Development (1987). *Our Common Future*. Oxford University Press. Oxford.